

Terhi Koulumies kok

Toimenpidealoite kännyköiden käytön rajoittamisesta kouluissa

Eduskunnalle

Suomalaisen peruskoulun tila on saanut paljon huomiota mediassa viime kuukausina. Oppimistulokset ovat heikentyneet ja koulutunneilla on levotonta. Yksittäisistä syistä lasten keskittymisvaikeuksien takana on noussut esiin mm. se, että kännyköiden ja sosiaalisen median käyttö tunneilla heikentää oppilaiden keskittymistä.

Erityisesti teini-ikäisten aivot ovat herkkiä dopamiinille: aivot hakevat nopeita palkintoja, kuten mielihyvää jatkuvasti päivittyvästä somesisällöstä. Puhelimen selaaminen ja jatkuvat uudet ärsykkeet sekä työn keskeytyminen tekevät hallaa lasten ja nuorten keskittymiskyvylle. Keskeytykset ja somen vaikutus työntekoon ja keskittymiseen ovat valitettavasti tuttuja myös monille aikuisille. Jos aikuisen, jonka aivot ovat jo täysin kehittyneet, voi olla vaikeaa rajoittaa koukuttavaa puhelimenkäyttöään ja itseohjautua, miten voimme vaatia tällaista toimintaa lapselta tai nuorelta, joiden itsesäätelytaidot ovat vielä kehittymässä? On lyhytnäköistä ja vastuutonta vierittää lapsille ja nuorille liikaa vastuuta heidän omasta oppimisestaan. Aikuisten täytyy tukea lapsia ja auttaa heitä oppimaan ja opettelemaan oppimista. Lapset ja nuoret tarvitsevat turvallisia rajoja ja ohjausta, ja on aikuisten tehtävä antaa heille parhaat mahdolliset olosuhteet tähän.

Kännykkä on valitettavasti myös kiusaamisen väline. Kiusaaminen on siirtynyt ainakin osittain verkkoon, mikä tekee puuttumisesta vaikeampaa. Kiusaaminen ei välttämättä näyttäydy niin selkeästi luokissa tai koulupäivän aikana, jolloin se voi jäädä koulun aikuisilta herkemmin huomaamatta. Kännykät mahdollistavat toisaalta erilaisten salavideoiden kuvaamisen ja jakamisen sekä myös väkivalta- ja kiusaamistilanteiden kuvaamisen ja levittämisen verkossa, mikä tekee kiusaamisesta uhrilleen vieläkin vaikeamman ja nöyryyttävämmän asian. Kerran verkkoon levitettyä materiaalia on hyvin vaikeaa saada sieltä pois. Kuvaaminen voi kohdistua myös opettajiin. Kaikilla on oikeus turvalliseen oppimis- ja työympäristöön eikä kenenkään kuuluisi joutua pelkäämään, että joutuu salakuvaamisen kohteeksi koulupäivän aikana.

Puhelinten käytön rajoittaminen valtakunnallisesti koulupäivien tai ainakin oppituntien aikana olisi hyvin yksinkertainen toimi. Se ei korjaisi kaikkia koulunkäynnin haasteita, mutta olisi helpoa toteuttaa, ja sen vaikutukset olisivat nähtävissä ja arvioitavissa hyvinkin nopeasti. Jos kännyköiden käyttö ja siihen liittyvät käytännöt vaihtelevat kouluittain, se asettaa oppilaat keskenään eriarvoiseen asemaan. Toisessa koulussa oppilaat saavat keskittyä opetukseen, toisessa koulussa opettaja taas joutuu huomauttamaan kännykän käytöstä oppitunneilla jatkuvasti.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

Toimenpidealoite TPA 177/2022 vp

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin valtakunnallisen ohjeistuksen huomiseksi kännykän käytöstä kouluissa.

Helsingissä 14.2.2023

Terhi Koulumies kok